

Streszczenie

Pozorny zmierzch paradygmatu: romantyczne i antyromantyczne motywy w cyklu o Wiedźminie Andrzeja Sapkowskiego

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest analiza obecnych w cyklu o Geralcie z Rivii Andrzeja Sapkowskiego aluzji do twórczości doby romantyzmu, widocznych we wprowadzonych motywach: kreacjach postaci, opisach przyrody, cytatach bądź ich trawestacjach. Tytuł pracy w założeniu ma stanowić propozycję polemiki z koncepcją zmierzchu romantycznego paradygmatu, o którym pisała Maria Janion. Sapkowski w tomach poświęconych przygodom Białego Wilka czerpie z dzieł literackich romantyków, dokonując tym samym reinterpretacji wybranych motywów – niekiedy także poprzez dekonstruowanie wzorców, co wyraża się w optyce antyromantycznej. W rozprawie wykorzystano zarówno dzieła literatury rodzimej, jak i światowej. Dysertacja składa się ze wstępu (poprzedzonego krótkim wprowadzeniem i podziękowaniami), siedmiu rozdziałów, zakończenia, wywiadu z Andrzejem Sapkowskim oraz bibliografii. W pierwszym rozdziale przedstawiono eksplikację pojęć „bohater romantyczny” i „bohater antyromantyczny”, odwoławszy się m.in. do badań Marii Janion, Marii Żmigrodzkiej czy Michała Januszkiewicza. Podjęto kwestię wątpliwości terminologicznych w odniesieniu do kategorii antybohatera.

W rozdziale drugim omówiono kreacje postaci kobiecych wprowadzonych przez Sapkowskiego – ze szczególnym uwzględnieniem ich romantycznych odpowiedniczek. W pierwszym podrozdziale przedstawiono, z wykorzystaniem m.in. klasyfikacji Marii Cieśli-Korytowskiej czy Danuty Jastrzębskiej-Golonkowej, różne wzorce bohaterki dzieł doby romantyzmu. Następnie wyróżniono najważniejsze podtypy, w kontekście których naszkicowano literackie portrety kobiet znanych z tomów Sapkowskiego: magiczki i kobiety fatalnej, wiedźminki-dziewicy, wojowniczki, syreny. Przeprowadzone analizy wykazały, że przymioty typowe dla poszczególnych kategorii niejednokrotnie przenikają się, co sprawia, że jedna bohaterka może uosabiać kilka (anty)romantycznych prototypów.

Rozdział trzeci poświęcony został postaci Vysogoty z Corvo, na przykładzie której omówiono przymioty romantycznej kreacji pustelnika. W tym celu odwołano się m.in. do dzieł Cypriana Kamila Norwida, Juliusza Słowackiego czy Novalisa. Przeprowadzone analizy skoncentrowane były szczególnie wokół kwestii duchowości i ojcostwa Vysogoty.

W kolejnym rozdziale omówiono literacki portret Emiela Regisa, wampira i towarzysza Geralta. Aby wyeksponować wielowymiarowość postaci, naszkicowano

po krótko ewolucję wizerunków wampirycznych na przestrzeni historii literatury. Następnie przeanalizowano komponenty kreacji Regisa z uwzględnieniem m.in. twórczości Edgara Allana Poea czy J.W. von Goethe.

Rozdział piąty, składający się z trzech części, poświęcono tematyce natury w cyklu o GERALCIE. Analizom poddano motywy nocy, jeziora i ognia. Odwołano się do badań Meyera Howarda Abramsa, Haliny Krukowskiej, Ireneusza Opackiego, Leszka Zwierzyńskiego, Magdaleny Bąk. W podrozdziale dotyczącym jeziora omówiono romantyczną teorię odbicia, która wyznacza trop interpretacyjny.

Rozważania zawarte w rozdziale szóstym skoncentrowane są wokół romantycznych i antyromantycznych motywów „rozproszonych”, obecnych w tomach Sapkowskiego. Te przybierają formę wątków demonicznych, nazw, cytatów i ich trawestacji. Są to równocześnie motywy wymykające się kategoriom wprowadzonym we wcześniejszych rozdziałach, co zadecydowało o określeniu ich mianem „migotliwych”.

W ostatniej części dysertacji podjęto wątek GERALTA z Rivii w odniesieniu do romantycznych wizerunków wilka, kreacji postaci Konrada Wallenroda oraz (anty)romantycznej miłości. Jest to jednocześnie rozdział, który w założeniu miał nadać pracy charakter rozprawy koncepcyjnej; patronująca jej idea nawiązuje do podróży Białego Wilka i wspomnianego zmierzchu paradygmatu; ten okazuje się pozorny, co szczególnie wyeksponowano w zakończeniu, zwieńczonym maksymą „coś się kończy, coś się zaczyna”.

Dysertacja sfinalizowana została wywiadem z Andrzejem Sapkowskim.